

-розгорнутість – здатність розгорнути знання до ряду послідовних кроків;
-усвідомленість – розуміння зв'язків між знаннями, уміння виділити суттєві й несуттєві зв'язки, пізнання способів і принципів засвоєння знань.

Оцінка знань і вмінь – це визначення й вираження в умовних знаках – балах, а також у оціночних судженнях викладача ступеня засвоєння здобувачами освіти знань, умінь і навичок, установлених програмою, рівня старанності в освоєнні дисципліни. Оціночна активність здійснюється на основі еталона або еталонів, які виконують функції критеріїв визначення правильності чи неправильності перебігу окремих ланок діяльності, діяльності в цілому, якості результату.

Список використаної літератури

1. Теоретичні та методичні засади соціально-педагогічної підготовки вчителя: збірник науково-методичних праць /ред. кол. Дубасенюк О.А. та ін. – К.: ІЗМН. – Житомир: держ. пед. інститут, 1999. – 188 с.
2. Технологія навчання у процесі підготовки майбутнього вчителя. Т. II. Ч. II. Житомир: Житомирський держ. пед. інститут, 1993.
3. Технології професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів: навчальний посібник. Ч.1: Технології загальнопедагогічної підготовки майбутніх учителів /за заг. ред. доктора пед. наук О.А.Дубасенюк. – Житомир: Житомирський державний педагогічний університет, 2001. – 267 с.
4. Фіцула Л.М. Педагогіка: навч. посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – К.: Видавничий центр "Академія", 2000. – 544 с.
5. Формування виховних умінь майбутніх педагогів /за ред. О.А. Дубасенюк, А.В. Іванченка. – Житомир, 1996.
6. Щербаківа К.Й. Вступ до спеціальності: навчальний посібник. – К.: Вища школа, 1990. – 166 с.

ШЛЯХИ ІНТЕГРАЦІЇ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ В МІЖНАРОДНИЙ ПРОСТІР

Островська Г.Ю., Моїсєєва Н.В., Власова О.В., Вахненко А.В., Шакіна Е.Г.

Полтавський державний медичний університет

Вища медична освіта має забезпечити високоякісну підготовку здобувачів вищої освіти і є важливою складовою розвитку галузі охорони здоров'я й реалізації соціальних пріоритетів держави, оскільки від рівня підготовки майбутніх лікарів залежить якість надання медичної допомоги військовим і цивільному населенню країни в умовах воєнного стану. Сучасний розвиток медичної науки і практики зумовлює необхідність внесення коректив у підготовку й підвищення кваліфікації медичних і фармацевтичних працівників із наближенням їхньої освіти до міжнародних стандартів.

Ключові слова: медична освіта, фармацевтична освіта, світові стандарти освіти.

Higher medical education should ensure high-quality training of higher education recipients and is an important component of the development of the health care industry and the implementation of the state's social priorities, since the quality of providing medical care to the military and civilian population of the country in wartime depends on the level of training of future doctors. The modern development of medical science and practice necessitates the need to make adjustments to the training and upgrading of the qualifications of medical and pharmaceutical workers, bringing their education closer to international standards.

Keywords: medical education, pharmaceutical education, world standards of education.

Стратегічні напрями реорганізації вітчизняної системи вищої медичної та фармацевтичної освіти визначаються як внутрішньодержавними процесами, так і тенденціями загальносвітового розвитку, а відтак передбачають приведення її структури, змісту й якості у відповідність і до державних потреб та вимог системи охорони здоров'я, і до міжнародних стандартів [1;2].

Вища медична освіта має забезпечити високоякісну підготовку здобувачів вищої освіти і є важливою складовою реформування галузі охорони здоров'я й реалізації соціальних пріоритетів держави, оскільки від рівня підготовки майбутніх лікарів залежить якість надання медичної допомоги населенню країни, що стає гостро актуальним в умовах воєнного стану. Сучасний розвиток медичної науки і практики зумовлює необхідність внесення коректив у підготовку й підвищення кваліфікації медичних і фармацевтичних працівників із орієнтуванням їхньої освіти на міжнародні стандарти. Саме тому якість освіти в ЗВО необхідно підвищити шляхом ефективної організації та інформатизації навчального процесу, упровадженням передових наукових розробок у практику викладання, забезпеченням високого професіоналізму викладачів закладу вищої освіти, створенням сучасної навчально-методичної бази в усіх освітніх галузях, зокрема й медичній [3].

Формування й розвиток освітніх медичних і фармацевтичних програм зумовлені необхідністю вирішення стратегічних завдань, що стоять перед національною системою освіти в нових економічних і соціокультурних умовах, інтеграцією її в європейський і світовий освітній простір і вимагають іноді кардинальних змін, спрямованих на підвищення якості й конкурентоспроможності медичної освіти [4].

Освіта – це стратегічний ресурс соціально-економічного, культурного, духовного розвитку суспільства, поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення міжнародного авторитету й формування позитивного іміджу нашої держави, створення умов для самореалізації кожної особистості. З огляду на визначені пріоритети найважливішим для держави є виховання людини інноваційного типу мислення й культури з урахуванням інноваційного розвитку освіти, запитів особистості, потреб суспільства й держави. Якісна медична освіта – необхідна умова забезпечення сталого демократичного розвитку суспільства, формування нових життєвих орієнтирів особистості. Конструювання й упровадження нових освітніх моделей потребує певних змін у світогляд-

них засадах освітан [2].

На етапі підготовки майбутніх лікарів і провізорів на рівні міжнародних вимог одним із найважливіших стратегічних завдань вищої освіти України стало забезпечення якості, що відповідає міжнародним, світовим стандартам. Прогресивний розвиток вищої медичної освіти полягає в адаптації та прямуванні національної системи вищої медичної освіти до європейських стандартів. Цьому сприяє створення уніфікованих критеріїв, методологій і систем контролю, а також взаємовизнання дипломів про вищу освіту, сприяння мобільності здобувачів вищої освіти.

Нинішній етап розвитку вищої медичної й фармацевтичної освіти характеризується системними змінами, що зумовлені динамічними змінами у вітчизняній охороні здоров'я й соціальними, економічними, етичними, правовими особливостями діяльності суб'єктів системи охорони здоров'я в Україні; сучасними вимогами до рівня якості в галузі вищої медичної освіти; масштабністю й темпами перетворення у світі у сфері накопичення, передачі, використання інформації з питань медичної науки і практики; інтенсифікацією міжнародного співробітництва у сфері медичної й фармацевтичної освіти; єдині системи оцінювання, обмін знаннями, створення інтерактивних мереж, мобільність здобувачів вищої освіти, викладачів закладів вищої освіти і фахівців охорони здоров'я; створенням нових форм навчального середовища, безперервного професійного розвитку лікарів і провізорів, починаючи від засобів дистанційної освіти й закінчуючи повноцінними «віртуальними» освітніми комплексами. Інновації в системі медичної й фармацевтичної освіти тісно пов'язані з упровадженням сучасних галузевих стандартів вищої медичної й фармацевтичної освіти, запровадженням системи ліцензування і сертифікації фахівців. Усе це передбачає перегляд змісту медичної освіти й розробку нових науково-педагогічних підходів до підготовки фахівців із медичних і фармацевтичних спеціальностей [1;4].

Вища медична освіта має забезпечити високоякісну підготовку здобувачів вищої освіти і є важливою складовою галузі охорони здоров'я й реалізації соціальних і військових пріоритетів держави, оскільки від рівня підготовки майбутніх лікарів залежить якість надання допомоги військовим і цивільному населенню України. Саме тому в умовах воєнного стану якість освіти в ЗВО необхідно змінювати шляхом ефективного організації й інформатизації навчального процесу, упровадження передових наукових розробок у практику викладання, забезпеченням високого професіоналізму викладачів закладів вищої освіти, створенням сучасної навчально-методичної бази в усіх освітніх галузях, зокрема і медичній.

В епоху стрімкого розвитку інноваційних технологій і доказової медицини упровадження в практику роботи закладів охорони здоров'я сучасних методів діагностики, лікування захворювань, надання невідкладної допомоги, особливо в обставинах воєнного стану нашої країни, стало пріоритетним напрямком. Ситуація, в якій опинилася вища медична освіта в умовах війни, спонукає до активізації пошуку шляхів оптимізації навчального процесу для вирішення питань удосконалення якості підготовки лікарів і провізорів. Стали очевидною необхідністю покращення відомих і розробка нових форм підвищення кваліфікації викладачів закладів вищої освіти для якісного надання інформації й контролю знань здобувачів вищої освіти.

В умовах змішаної форми навчання на кафедрі фармакології, клінічної фармакології та фармації Полтавського державного медичного університету робота викладачів закладу вищої освіти орієнтована на реалізацію високого потенціалу комп'ютерних і телекомунікаційних технологій із використанням навчання online або/і offline. Перевагою навчального процесу є наступність викладання фармакології для здобувачів вищої освіти 2-3 курсів стоматологічного і 3 курсу медичного факультетів та клінічної фармакології на 4 курсі стоматологічного і 5 курсі медичного факультетів відповідно.

Організація такої форми роботи вимагає певних знань щодо платформ і програмних засобів. Викладачі кафедри фармакології, клінічної фармакології та фармації опановують різноманітні платформи для забезпечення дистанційної роботи: Zoom, Google, Google-клас, Google-форми, програми відеодзвінків Skype, Viber, Telegram та ін. Найбільш доступною для викладачів закладу вищої освіти і для здобувачів вищої освіти залишається платформа Zoom. Заняття у форматі Zoom-конференцій опрацьовано під час світової пандемії в умовах адаптивного карантину й дозволяє модернізувати спілкування викладача і здобувача вищої освіти і для комп'ютера, і для смартфона.

Для опанування сучасними online-середовищами, із метою безперервного професійного розвитку викладачі вищого навчального закладу відвідують вебінари, конференції, семінари, наприклад, освітнього простору «Prometeus», «Ugen», «Всеосвіта», які в режимі Zoom-конференцій проводять цикли підвищення кваліфікації.

У «Всесвітній декларації про вищу освіту для XXI століття: підходи і практичні дії» підкреслюється, що якість у сфері вищої освіти є багатомірною концепцією, яка має охоплювати всі її функції й види діяльності: навчальні й академічні програми, наукові дослідження і стипендії, укомплектування науково-педагогічними кадрами, матеріально-технічну базу, обладнання клінік, роботу на благо суспільства й академічне середовище. Підготовка здобувача вищої освіти — це виховання свідомого українця, патріота, який має знати історію і традиції свого народу, володіти сучасними інформаційними й лікувальними технологіями, кількома іноземними мовами, бути провідником і прикладом здорового способу життя для людей.

Зважаючи на європейський вектор розвитку, система охорони здоров'я в Україні має бути узгоджена з європейськими принципами. Головним напрямом розвитку вищої медичної освіти України є постійне підвищення якості освіти, оновлення її змісту й форм організації навчально-виховного процесу, розвиток освіти як державно-суспільної системи; піднесення вищої освіти України до рівня вищої освіти розвинутих країн світу й інтеграції її в міжнародне науково-освітнє співтовариство.

В умовах воєнного стану вища медична освіта України має швидко адаптуватися до викликів. Реалії часу диктують необхідність підготовки якісних фахівців, медичних працівників і зокрема лікарів для надання невідкладної допомоги, лікування бойових травм, посттравматичних наслідків у військових і цивільних за світовими стандартами.

Список використаної літератури

1. Міждисциплінарні завдання як базис розвитку пізнавальної активності студентів при вивченні клінічної фармакології / Моїсєєва Н.В., Островська Г.Ю., Вахненко А.В. // Матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю «Сучасні тренди розвитку медичної освіти: перспективи і здобутки». Україна, Полтава, 24 березня 2022. – С. 200-201.
2. Проблеми та перспективи вищої медичної освіти у реалізації Національної стратегії реформування системи охорони здоров'я України / Мороз В.М., Гумінський Ю. Й., Фоміна Л.В., Полєся Т.Л. // Тези навчально-методичної конференції «Про-

- блеми та перспективи вищої медичної школи у розробці та реалізації національної стратегії нової системи охорони здоров'я в Україні на період 2015-2025 рр.». Україна, Вінниця, 25 березня 2018. – С.1-6.
3. Філософія освіти через призму сьогодення // Нагорна Н. О., Смойловська Г. П., Нагорний В. В., Берест Г. Г. Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» – Додаток 1 до Вип. 36, Т. III (63) : Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору».– К.: Гнозис, 2018. – С. 131-141.
 4. Видавнича діяльність як фактор підвищення якості викладання фармакології // Островська Г.Ю., Петрова Т.А., Луценко Р.В., Капустянська А.А., Моїсєєва Н.В., Власова О.В., Колот Е.Г. // Матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю «Сучасні тренди розвитку медичної освіти: перспективи і здобутки». Україна, Полтава, 24 березня 2021. – С. 198-200.

ГЕНЕЗА МЕДИЧНИХ АСПЕКТІВ ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОГО НАВЧАННЯ

Петришин О.В., Донченко В.І., Жамардій В.О.

Полтавський державний медичний університет

Викладено генезу дослідження впровадження професійно-прикладної фізичної підготовки в практику навчання майбутніх лікарів. Обґрунтовано думку про значущість ППФП у контексті гармонійного розвитку фізичних якостей, підвищення продуктивності праці та збереження і зміцнення здоров'я.

Ключові слова: професійно-прикладна фізична підготовка, медичні заклади вищої освіти.

The article describes the genesis of the study of the introduction of professional and applied physical training into the practice of training future doctors. The opinion about the importance of professional and applied physical training in the context of harmonious development of physical qualities, increase of labor productivity and preservation and strengthening of health is substantiated.

Keywords: professional and applied physical training, medical institutions of higher education.

Лікарську справу віддавна вважали однією з найважливіх і найпочесніших професій. Водночас ретроспективний аналіз наукової літератури, в якій висвітлено історичні аспекти розвитку медичної освіти в закладах вищої освіти, а також матеріалів із досвіду професійно-прикладної фізичної підготовки здобувачів вищої освіти медичного профілю дає підстави стверджувати, що історичні основи впровадження професійно-прикладної фізичної підготовки в практику навчання майбутніх лікарів вивчені недостатньо. Установлено, що досліджувана проблема стала предметом цілеспрямованого наукового пошуку лише з другої половини ХХ століття, а отже, розгортання педагогічної теорії й практики ППФП здобувачів вищої освіти медичних ЗВО мало певні передумови виникнення і становлення.

Аналіз стану професійно-прикладної фізичної підготовки здобувачів вищої освіти медичних ЗВО дозволив виділити основні періоди розвитку означеної проблеми: 1) період постановки проблеми професійної підготовки майбутніх лікарів (XVII ст. – початок ХХ ст.); 2) період інтенсивного розвитку теоретико-методичних засад викладання фізичного виховання у вищих медичних навчальних закладах (1917 – 1990 р.); 3) період розвитку методолого-теоретичних засад ППФП майбутніх лікарів в умовах ЗВО як цілісного спеціально організованого педагогічного процесу, спрямованого на підвищення фахової майстерності лікаря (триває з 1991 р.). Критеріями визначення меж періодів впровадження професійно-прикладної фізичної підготовки в практику навчання майбутніх лікарів ми обрали: 1) розвиток медичної освіти і, зокрема, вищої; 2) розвиток теорії й практики фізичного виховання здобувачів вищої освіти вищих медичних навчальних закладів; 3) розгортання ідей і досвіду професійно-прикладної фізичної підготовки майбутніх фахівців медичного профілю. Звернемося до їх детального розгляду.

Перший період (постановка проблеми професійної підготовки майбутніх лікарів у XVII ст. – на поч. ХХ ст., коли розвиток вітчизняної вищої медичної освіти відбувався в тісному взаємозв'язку розбудови університетів як провідних навчальних закладів і виникнення освітніх центрів для підготовки лікарів). Провідні українські лікарі в цей час не обмежувалися навчанням у госпітальних школах і медико-хірургічних училищах і отриманням звання лікаря, а продовжували освіту, проходили стажування в європейських університетах і клініках [1; 8; 12; 18; 19].

У ході дослідження встановлено, що викладачі провідних навчальних закладів – Харківського, Київського, Львівського університетів (М. Мудров, Г. Захар'їн та інші) були прихильниками використання фізичних вправ із метою профілактики й лікування [18]. Створена на основі ідеї етапності система клінічної підготовки дозволила вітчизняним медичним закладам вищої освіти вперше в Європі у др. пол. ХІХ ст. випускати лікарів, добре підготовлених не лише в галузі теоретичної медицини, а й практико-орієнтованих до професійної діяльності [1].

У контексті нашого дослідження необхідно зазначити, що невід'ємним складником вищої медичної освіти в Україні др. пол. ХІХ – поч. ХХ століття стала підготовка стоматологів. Як стверджує І. Зімін, вона займала проміжне положення в системі державної та приватної підготовки медичних кадрів. Підготовка «зубних лікарів» велася в приватних навчальних закладах, держава ж залишала за собою право лише професійної атестації спеціалістів цієї галузі. З др. пол. 1890-х рр. спостерігається інтеграція стоматологічної освіти в державні медичні структури. У результаті стоматологія, яка спочатку розглядалася як ремесло для осіб із низьким освітнім цензом, стала частиною вищої медичної освіти [8].

Отже, період др. пол. ХІХ – поч. ХХ ст. можна вважати часом формування змісту вищої медичної освіти, усвідомлення важливості практичного її спрямування. Поряд із цим варто зазначити, що в багатьох містах того часу існували приватні навчальні заклади, які мали за мету лікування населення засобами гімнастики. Як свідчать джерела, у 1838 р. в Москві було створено Ортопедичний інститут, де, окрім лікування хворих, щорічно здійснювалась підготовка й випуск 20-ти інструкторів із лікувальної гімнастики; із 1887 р. при Петербурзькому інституті підвищення кваліфікації лікарів спочатку функціонували курси, а згодом було створено кафедру фізичних методів